

Dyslexiebeleid
De Nieuwe Veste
(locatie Coevorden)

Coevorden, juni
2024

Wat is dyslexie?

De Nederlands definitie voor dyslexie is:

"Een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen of spellen op woordniveau."

Visie

De Nieuwe Veste vindt dat dyslectische leerlingen de gelegenheid moet worden geboden om te leren omgaan met hun dyslexie en vindt dat zij niet belemmerd moeten worden in het volgen van de opleiding waartoe ze op basis van hun cognitieve capaciteiten in staat zijn (Zorgplan De Nieuwe Veste).

Onderwijs en zorg zijn op De Nieuwe Veste erop gericht dat ook dyslectische leerlingen een eerlijke kans krijgen om een diploma te behalen dat past bij de individuele mogelijkheden en belangstelling. Het onderstaande beleid is in belangrijke mate ontleend aan c.q. afgeleid uit het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs (2013).

Van signaleren tot onderzoek

a. Signaleren

1. het onderwijskundig rapport van de basisschool geeft een vermoeden van dyslexie;
2. de score van de signaleringstoetsen roept vragen op;
3. gerichte observatie.

b. Testen

1. de Cito-nulmeting (Nederlands, rekenen en Engels);
2. de signaleringstoetsen voor dyslexie van het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs, die twee maal worden afgenomen:
 - a. bij aanvang van het eerste schooljaar bij alle leerlingen;
 - b. omstreeks april bij de leerlingen die naar aanleiding van tegenvallende resultaten bij de eerste toets een half jaar extra ondersteuning hebben gekregen.

c. Onderzoek

1. wanneer geen progressie waar te nemen is, beoordeelt de dyslexiebegeleider of de leerling aangemeld wordt voor een dyslexieonderzoek;
2. het onderzoek wordt afgenomen door een orthopedagoog van EducatiePlus

Dyslexieverklaring

Afhankelijk van de uitslag van het onderzoek, krijgt de leerling wel of niet een dyslexieverklaring. In die verklaring wordt aangegeven welke ondersteuning en hulpmiddelen de leerling nodig heeft. De Nieuwe Veste legt in een dyslexieovereenkomst vast hoe die ondersteuning vorm krijgt. Die overeenkomst wordt ondertekend door de leerling, zijn ouders en de dyslexiebegeleider. De getekende overeenkomst komt in het dossier.

Begeleiding dyslectische leerlingen

Om de continuïteit van zorg te waarborgen, krijgen dyslectische leerlingen direct bij de aanvang van het voortgezet onderwijs een dyslexiebegeleider toegewezen. De dyslectische leerling wordt vooral tijdens het eerste schooljaar intensief begeleid. Hij of zij krijgt gedurende +/- 3 maanden (tot de kerstvakantie) een lesuur per week begeleiding. Na het eerste jaar vindt de begeleiding door de dyslexiebegeleider buiten de klas slechts incidenteel plaats. De dyslexiebegeleider heeft dan veel meer een coachende taak.

Hulpmiddelen

De leerlingen kunnen, als de overeenkomst dat aangeeft, gebruik maken van hulpmiddelen zoals voorleesprogramma's. De locatie Van Heeckerenlaan maakt gebruik van het voorleesprogramma L2S/intowords. Hulpmiddelen worden besproken en uitgetoetst, indien dit gewenst is.

Dispensaties en compensaties

Er wordt steeds naar de leerling gekeken: wat heeft hij nodig?

In de klas mag hij, als de overeenkomst dat aangeeft, gebruik maken van compenserende en dispenserende maatregelen.

Maatregelen bij het lezen zijn:

- teksten in de klas laten voorlezen door andere leerlingen of door de docent zelf;
- het gebruik van ICT-hulpmiddelen;
- extra tijd voor oefeningen en opdrachten.

Compenserende maatregelen voor spellen en schrijven:

- het gebruik van een tekstverwerker / laptop.

Compenserende maatregelen voor toetsing, examinering:

- proefwerken, examens in Arial 12;
- het gebruik van een tekstverwerker/ICT hulpmiddelen;
- extra tijd (20%) voor het maken van de toetsen, SE's (30 min.), en voor het CE (30 min.);
- bij toetsweken van de bovenbouw en bij examens werkt de dyslectische leerling (mavo, havo en vwo) in het zorglokaal;
- mondelinge herkansingen bij onvoldoende resultaat:
Bij de Moderne Vreemde Talen is mondelinge herkansing mogelijk, maar dit dient slechts bij uitzondering toegepast te worden, afhankelijk van:
 - het gemiddelde resultaat van de klas en het type toets;
 - de aantoonbaar grote inspanning, geleverd door de leerling (zoals ook vermeld staat in de dyslexieovereenkomst, die de leerling en de ouders ondertekend hebben);
 - de dreiging dat bevordering onmogelijk wordt gemaakt door de onvoldoende resultaten bij de Moderne Vreemde Taal.

Binnen mavo en havo zou men voor mondelinge herkansing van een toets uit kunnen gaan van een cijfer lager dan een 5,5; binnen vwo van een cijfer lager dan een 5,0 voor de overige Moderne Vreemde Talen.

Na mondelinge herkansing telt het gemiddelde van de beide cijfers.

Compenserende maatregelen voor beoordeling:

- aangepaste beoordeling voor spelling van Nederlands en de moderne vreemde Talen: bij toetsing worden schrijf- en interpunctiefouten niet meegerekend.
Bij spellingtoetsen, of die onderdelen van een toets waar het juist specifiek om het toepassen van de spellingregels gaat, tellen fouten wel, maar ook daarbij kan men de beoordeling aanpassen.
- wanneer leerlingen de dyslexieverklaring op een ander moment krijgen,

worden hun toetsen van Nederlands en van de moderne vreemde talen van de laatste periode opnieuw beoordeeld. Bij SE-toetsen worden de normen van het examenreglement gehanteerd.

Dispenserende maatregelen voor leerlingen met dyslexie zijn:

- vrijstelling van voorleesbeurten;
- meer tijd voor het lezen van boeken;
- vrijstelling van een moderne vreemde taal, maar alleen wanneer dit nodig is voor het kunnen behalen van een diploma en dan alleen volgens de wettelijke regels (zie Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs). Dit is in principe alleen van toepassing op leerlingen uit 2mh die vervolgens naar 3 mavo zullen gaan (zie bijlage; Protocol vrijstelling van onderwijs Frans of Duits in het tweede leerjaar) .

Verplichtingen van de leerling

- de leerling toont zich voldoende gemotiveerd tot inspanning bij het leren
- de leerling draagt, zo mogelijk, zorg voor de benodigde materialen
- de leerling maakt op geen enkele wijze misbruik van geboden faciliteiten
- de leerling overlegt regelmatig met de mentor/vakdocent
- de leerling neemt initiatief tot een herkansing
- de leerling is bereid zich te verdiepen in aangereikte voorstellen om efficiënter te werken
- de leerling noteert duidelijk, bovenaan iedere toets, de hoofdletter D

De begeleiding aan mogelijk dyslectische leerlingen

Als uit de signaleringstesten blijkt dat een leerling het predicaat 'zwak' of 'zeer zwak' krijgt voor het dictee *Het wonderlijke weer* of voor het lezen van de tekst *"De tekenbeet"*, komt deze in aanmerking voor extra ondersteuning. Deze begeleiding is niet verplicht, maar wordt wel geadviseerd.

Deze ondersteuning/bijles wordt gedurende een halfjaar 1 keer per week gegeven.

Protocol vrijstelling van onderwijs Frans of Duits in het tweede leerjaar

1 Inleiding

Dit protocol geldt voor De Nieuwe Veste Coevorden en maakt deel uit van het Zorgplan. Scholen zijn verplicht een eigen protocol op te stellen en uit te voeren. Onderstaand protocol m.b.t. ontheffing van één der moderne vreemde talen, Frans of Duits op basis van dyslexie, doet recht aan het door de overheid opgestelde *inrichtingsbesluit W.V.O. art. 21 en 22*.

De Nieuwe Veste kent een tweejarige dakpanklas. De leerlingen zitten in een gemengde brugklas vmbo-t/ havo of havo. Deze jaren worden besteed aan de basisvorming. Aan het eind van het tweede leerjaar wordt de vervolgopleiding voor de leerling bepaald. Voor leerlingen die niet aan het niveau vmbo-t voldoen is afstroom naar een ander niveau mogelijk.

In het eerste en tweede leerjaar volgen de leerlingen naast Engels ook Frans en Duits. Aan het einde van het tweede leerjaar kunnen leerlingen een keuze maken. Leerlingen die bevorderd worden naar vmbo-3 hebben de vrije keus om naast het verplichte vak Engels één extra vreemde taal te kiezen. Op het vmbo wordt Duits aangeboden.

Voor leerlingen die bevorderd worden naar havo-3 of vwo-3 geldt de talen Frans en Duits.

2 Wettelijke kaders m.b.t. het verlenen van ontheffing voor één der twee moderne vreemde talen Frans of Duits in het tweede leerjaar

2.1 VMBO-HAVO (B2 T/H)

Wettelijk kader: het onderwijsprogramma in de eerste twee leerjaren aan een school voor mavo en een school voor vbo omvat tevens onderwijs in Franse taal of Duitse taal.

Het bevoegd gezag kan een leerling aan een school voor m.a.v.o. en een school voor v.b.o. ontheffing verlenen van het volgen van onderwijs in Franse taal of Duitse taal.

Gegeven het bovengenoemde wettelijke kader bestaat voor leerlingen in klas 2 vmbo-t / havo de mogelijkheid om vrijstelling te krijgen voor Frans of Duits. **Deze ontheffing heeft automatisch tot gevolg dat de leerling uitsluitend nog bevorderd kan worden naar vmbo-t 3.**

Dyslectische leerlingen met een door een erkend GZ-psycholoog met BIG-registratie opgestelde dyslexieverklaring kunnen na het eerste trimester in leerjaar 2 T/H een vrijstelling krijgen voor Frans of Duits op basis van de toetsingscriteria zoals opgesteld in paragraaf 3.1.

2.2 HAVO-VWO (B2 H/V)

Wettelijk kader: het onderwijsprogramma in de eerste drie leerjaren aan een school voor vwo en een school voor havo omvat tevens onderwijs in Franse taal en Duitse taal.

Gegeven het bovengenoemde wettelijke kader zijn zowel Frans als Duits verplicht in klas 2 havo/vwo. Dyslectische leerlingen met een door een erkend GZ-psycholoog met BIG-registratie opgestelde dyslexieverklaring in leerjaar 2 H/V kunnen derhalve geen vrijstelling krijgen voor Frans of Duits op basis van de toetsingscriteria zoals opgesteld in paragraaf 3.1 .

3 Criteria en procedure m.b.t. ontheffing van Frans of Duits in het tweede leerjaar vmbo-t / havo

3.1 Toetsingscriteria

Om in het tweede leerjaar vmbo-t / havo in aanmerking te komen voor ontheffing van Frans of Duits gelden de volgende **toetsingscriteria**:

- De leerling is in het bezit van een door een erkend GZ-psycholoog met BIG-registratie opgestelde dyslexieverklaring.

- Voordat een verzoek tot ontheffing in behandeling wordt genomen, moet de leerling kunnen aantonen dat, ondanks alle beperkingen, hij een maximale inspanning heeft geleverd en optimaal gebruik heeft gemaakt van de strategieën en faciliteiten die hem tot dan toe zijn aangeboden.
- Uit het voorafgaande volgt dat een vrijstelling uitsluitend wordt verleend indien een leerling op een lager onderwijsniveau dreigt uit te komen dan op basis van de gegevens tot dan toe (resultaten brugjaar 1, cito-score, advies basisschool en overige relevante gegevens) redelijkerwijs mag worden verwacht. Er wordt hierbij niet uitsluitend gekeken naar de resultaten bij de talen, maar naar de resultaten binnen het gehele vakkenpakket van de leerling.

3.2 Procedure en voorwaarden m.b.t. ontheffing

Ouders worden geacht uiterlijk in de eerste week van november van het lopende schooljaar een schriftelijk verzoek voor ontheffing in te dienen bij de teamleider van de afdeling waar de leerling onder valt (zie bijlage: *aanvraagformulier vrijstelling*).

- Het verzoek tot ontheffing wordt door de mentor en de vakdocenten besproken. Op basis daarvan formuleert het team van docenten een advies over het wel of niet toestaan van het verzoek. Het advies wordt, voorzien van het advies van de orthopedagoog, voorgelegd aan de afdelingsleider. Deze neemt de beslissing en informeert hierover de ouders en het team.
- Er kan maar voor één van de beide moderne vreemde talen Frans of Duits ontheffing worden toegekend.
- Ontheffing voor één van de beide talen betekent dat bevordering naar havo 3 niet meer mogelijk is.
- Het bevoegd gezag van de school hoeft voor het verlenen van de vrijstelling geen toestemming te vragen aan de inspecteur voor het onderwijs. Wel moet de onderbouwing en verantwoording van het besluit worden opgenomen in het dossier van de leerling. Tevens dient op de overzichtslijst van dyslectische leerlingen de maatregel geregistreerd te worden.

3.3 Overige opmerkingen m.b.t. ontheffing

- Voor de resterende talen blijven de bestaande faciliteiten m.b.t. dyslexie onverminderd van kracht (zie dyslexieprotocol).
- Als de ontheffing voor Frans of Duits wordt toegekend, dan kan de vrijgestelde taal uiteraard in de bovenbouw vmbo-t niet meer worden gekozen. Het beperkt dus in zekere zin de keuzemogelijkheden voor de leerling.
- Leerlingen die zich onttrekken aan de afspraken gekoppeld aan deze ontheffing (zie beneden onder 3.4), worden terugverwezen naar het reguliere lesprogramma van de vrijgestelde taal.
- Voor leerlingen met een vrijstelling geldt in het tweede leerjaar T/H de normale bevorderingsnorm met dien verstande dat één potentieel examenvak minder gelezen dient te worden.

3.4 Invulling van de vrijgevallen studielast als gevolg van ontheffing van Frans of Duits

De vrijgevallen lesuren als gevolg van de verleende vrijstelling worden gebruikt ter ondersteuning van de resterende taal. Als basis zal het lesprogramma behorende bij de reguliere leergang van de resterende taal worden gebruikt. Naast deze reguliere lesprogramma's zullen ook probleemgerichte Remedial Teaching programma's (score) worden ingezet.

Zoals hierboven vermeld onder 3.3 zullen leerlingen die zich onttrekken aan de inspanningsverplichtingen behorende bij een vrijstelling worden teruggeplaatst naar de reguliere lesprogramma's van de vrijgestelde taal. In het voorkomende geval komt de vrijstelling daarmee te vervallen.

Bijlage: *aanvraagformulier vrijstelling Frans of Duits in het tweede leerjaar vmbo-t / havo*

Bijlage: aanvraagformulier vrijstelling Frans of Duits in het tweede leerjaar vmbo-t / havo

De ouders / verzorgers van:

Klas:

dienen het verzoek in tot vrijstelling voor het vak:

(hieronder aankruisen wat van toepassing is)

☐ Frans

☐ Duits

Ouders verklaren op de hoogte te zijn van het *Protocol vrijstelling van onderwijs Frans of Duits in het tweede leerjaar*.

In het protocol zijn de volgende toetsingscriteria opgenomen:

*de leerling is in het bezit van een door een erkend GZ-psycholoog met BIG-registratie opgestelde dyslexieverklaring;
voordat een verzoek tot ontheffing in behandeling wordt genomen, moet de leerling kunnen aantonen dat, ondanks alle beperkingen, hij een maximale inspanning heeft geleverd en optimaal gebruik heeft gemaakt van de strategieën en faciliteiten die hem tot dan toe zijn aangeboden;*

uit het voorafgaande volgt dat een vrijstelling uitsluitend wordt verleend indien een leerling op een lager onderwijs niveau dreigt uit te komen dan op basis van de gegevens tot dan toe (resultaten brugjaar 1, cito-score, advies basisschool en overige relevante gegevens) redelijkerwijs mag worden verwacht. Er wordt hierbij niet uitsluitend gekeken naar de resultaten bij de talen, maar naar de resultaten binnen het gehele vakkenpakket van de leerling.

Hieronder wordt u verzocht aan te geven op basis van welke argumenten u vindt dat uw zoon/dochter voor een vrijstelling in aanmerking zou moeten komen.

plaats en datum: handtekening ouder / verzorger:

.....

Dit formulier inleveren bij de afdelingsleider uiterlijk 1 november van het lopende schooljaar